

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miasta Lubartów
z dnia 2020 r.

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Lubartów na lata 2020-2022

SPIS TREŚCI

Wstęp

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	6
1. Sytuacja demograficzna mieszkańców Lubartowa	6
2. Edukacja	7
3. Pomoc społeczna	9
3.1. Problemy społeczne lubartowskich rodzin	12
3.2. Charakterystyka rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej	16
3.3. Pomoc rodzinom uzależnionym od alkoholu	18
3.4. Świadczenia społeczne	19
3.5. Wsparcie asystenta rodziny	22
4. Zasoby mieszkaniowe miasta	25
5. Programy i projekty realizowane na rzecz lubartowskich rodzin	26
6. Instytucje i organizacje wspierające rodziny	28
II. DETERMINANTY PRAWNE	29
III. ANALIZA SWOT	31
1. Mocne strony	31
2. Słabe strony	31
3. Szanse	32
4. Zagrożenia	32
IV. ZADANIA PROGRAMU	32
1. Cel główny	32
2. Cele szczegółowe	32
V. WDRAŻANIE PROGRAMU	35
1. Realizatorzy Programu	35
2. Harmonogram działań	35
3. Źródła finansowania Programu	35
4. Monitoring Programu	36

WSTĘP

Z preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

W myśl art. 176 przywołanej powyższej ustawy, gmina jest zobowiązana do opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowany Program Wspierania Rodziny dla Gminy miasto Lubartów na lata 2020-2022 jest częścią gminnego systemu profilaktyki opieki nad dzieckiem i rodziną. Dokument jest zgodny z kierunkami działań zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubartów na lata 2016-2025. Stanowi on również kontynuację Programu Wspierania Rodziny dla Gminy miasto Lubartów na lata 2017-2019 przyjętego Uchwałą Nr XXIII/145/2017 Rady Miasta Lubartów z dnia 22 lutego 2017 r.

Program jest adresowany do dzieci i rodzin z dziećmi z terenu miasta Lubartów, a w szczególności jego adresatami są rodziny niewydolne wychowawczo, obciążone występowaniem ubóstwa, bezrobocia, przemocy, uzależnieniami, czy innymi, równie poważnymi problemami społecznymi. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej ustawowo został przypisany jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej.

Naturalnym środowiskiem życia każdego człowieka jest rodzina, która jest elementarną jednostką systemu społecznego, która kształtuje ludzkie zachowania i przygotowuje jednostkę do funkcjonowania w społeczeństwie. Rodzina stanowi podstawowe i naturalne środowisko wychowawcze dziecka. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość, postawę społeczną, wartości, przygotowuje do przypisanych w dorosłym życiu ról, przekazuje wzory zachowań i zasad współżycia społecznego. Wydaje się, że m. in. z tego powodu wartość rodziny jest wartością bezcenną. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem

ukształtowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji do pracy nad sobą i na rzecz innych, empatii, jak również stanie się nadzieją na zbudowanie kolejnej, prawidłowo funkcjonującej komórki społecznej. Dobrej i kompetentnej w procesie wychowania dzieci i młodzieży rodziny, nikt nie jest w stanie zastąpić. Z tego względu polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być skoncentrowane na pomocy rodzinie. To rodzina i jej wsparcie w środowisku lokalnym powinna być priorytetem w pracy wszystkich instytucji i służb zajmujących się tą problematyką.

Dzisiaj można zauważyć zanik rodzin wielopokoleniowych, rozpad lub brak więzi rodzinnych, niewydolność, a także często bezradność wychowawczą rodziców i opiekunów dzieci, narastanie konfliktów wewnątrz rodzinnych, które powodują wzrost negatywnych zjawisk wymagających często zewnętrznych ingerencji. Dziecko powinno być przedmiotem największej troski ze strony dorosłych, którzy ponoszą odpowiedzialność za jego wychowanie i przygotowanie do samodzielnego życia. Długoletnie trwanie w sytuacji kryzysowej, bez możliwości znalezienia odpowiednich rozwiązań i wprowadzenia zmian, skutkować może całkowitym zerwaniem więzi rodzinnych, których konsekwencją będzie dezintegracja rodziny.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą strukturą w prawidłowym rozwoju dziecka, należy zadbać o to, aby ją wzmocnić otaczając specjalistyczną opieką. Praca na rzecz rodziny ma przyczynić się do jej rekonstrukcji i normalizacji życia rodzinnego. Wszelkie działania podejmowane dla dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami tych osób. Powinny być prowadzone za ich zgodą i przy aktywnym współudziale, z uwzględnieniem zasady pomocniczości. Zinstytucjonalizowane struktury pomocowe powinny stworzyć odpowiednie dla tego celu warunki z poszanowaniem podmiotowości rodzin objętych takim wsparciem.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to nowatorskie rozwiązanie systemowe, które w polskim systemie prawnym oraz polityce społecznej nadaje rodzinie bardzo wysoką rangę i prestiż. To rodzina i jej wsparcie w środowisku lokalnym powinno być priorytetowe w działaniach służb i instytucji.

Jednym z rozwiązań wynikających bezpośrednio z ustawy jest możliwość wprowadzenia do pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej asystenta. Jego rola polega na kompleksowym wspieraniu rodziny, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do wiary we własne siły, możliwości i sprawczość. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków

rodziny, czemu służy indywidualne podejście do występujących w rodzinie problemów. Asystent towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, wykorzystując jej mocne strony, zasoby oraz lokalną społeczność, jak również zasoby instytucjonalne gminy.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być świadczona przez specjalistów w ramach zintegrowanego systemu. Ważne, by działania i decyzje względem rodziny podejmowane były przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, szczególnie ośrodka pomocy społecznej, sądu, policji, placówek oświatowych.

W związku z powyższym zostaje wprowadzony trzyletni Program Wsparcia Rodziny dla Gminy Miasto Lubartów na lata 2020-2022, którego założeniem będzie stworzenie wielu działań profilaktycznych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych obniżeniem standardu życia, ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje zaplecza instytucjonalnego. Program, którego celem jest wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, będzie realizowany głównie w trzech obszarach: podejmowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny, zapewnienia rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a także integracji działań podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

1. Sytuacja demograficzna mieszkańców Lubartowa

Ludność Lubartowa, według stanu na dzień 31.12.2018 r., liczyła 21.916 osób. W grupie tej znajdowało się 11.602 kobiet (52,94%) i 10.314 mężczyzn (47,06%). Udział ludności w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2018 r. przedstawiał się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiła 17,61% ogółu ludności;
- w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety; 18–64 lat mężczyźni) – 63,24%;
- w wieku poprodukcyjnym (60 lat kobiety; 65 lat i więcej mężczyźni) – 19,15%.

Dane statystyczne dotyczące sytuacji demograficznej lubartowian na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1. Ludność według grup wiekowych w latach 2016-2018

Miasto Lubartów	Ogółem			Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
2016 r.	21916	11602	10314	3859	1930	1929	13860	6717	7143	4197	2955	1242
2017 r.	21791	11545	10246	3847	1894	1953	13501	6553	6948	4443	3098	1345
2018 r.	21625	11468	10157	3816	1872	1944	13122	6358	6764	4687	3238	1449

Źródło: Urząd Miasta Lubartów

Dokonując analizy porównawczej struktury wieku ludności w latach 2016-2018, można zauważyć znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w 2018 r. w stosunku do 2017 r. o 244 osoby i w stosunku do 2016 r. o 490 osób. Jednocześnie liczba osób w wieku produkcyjnym systematycznie spadała w latach 2016-2018 z 13.860 osób w 2016 r. do 13.122 osób w 2018 r. Osoby w wieku produkcyjnym w 2018 r. stanowiły 13.122 osób spośród całej populacji i ich liczba była o 379 osób niższa w stosunku do roku 2017 i o 738 osób - do roku 2016.

Analizując strukturę płci w latach 2016-2018 można zaobserwować większą liczbę mężczyzn niż kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz znacznie mniejszą liczbę mężczyzn niż kobiet w wieku poprodukcyjnym.

2. Edukacja

Szkolnictwo w Lubartowie jest oparte na trzech szkołach podstawowych i czterech placówkach ponadpodstawowych. Dodatkowo bazę edukacyjną stanowi dziewięć placówek przedszkolnych: cztery publiczne i pięć niepublicznych oraz jeden niepubliczny żłobek. Są to:

1) żłobek:

- Żłobek Lubiś, ul. Bolesława Prusa 45 (funkcjonujący w ramach realizacji projektu "Czas na żłobek!!!" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Działanie 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w projekcie partnerskim z Gminą Miastem Lubartów) – rozpoczął działalność w 2020 roku;

2) przedszkola:

- Przedszkole nr 1, ul. 3-go Maja 24 b (prowadzące oddziały integracyjne);
- Przedszkole nr 2, ul. Kościuszki 1;
- Przedszkole nr 4, ul. Krzywe Koło 28 (prowadzące oddział żłobkowy);
- Przedszkole nr 5, ul. Powstańców Warszawy 39;
- Niepubliczne Przedszkole Dwujęzyczne „Motylek”, ul. ks. Walentego Ligaja 6;
- Niepubliczne Przedszkole „Fantazja”, ul. Wierzbowa 34;
- Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Okruszek”, ul. Lubelska 79
- Prywatne Przedszkole „Casper”, ul. Cicha 6;
- Prywatne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka”, ul. 1-go Maja 35;

3) szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego, ul. Legionów 3;
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Piotra Firleja, ul. 1-go Maja 66/74;
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Pawła II, ul. Kosmonautów 11 (z oddziałami integracyjnymi);

4) szkoły ponadpodstawowe:

- II Liceum Ogólnokształcące im. P. Firleja, ul. 1-go Maja 66/74;
- Zespół Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki, ul. Chopina 6;
- Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej (RCEZ), ul. 1-go Maja 82;

5) szkoły niepubliczne:

- Społeczna Szkoła Muzyczna im. Fryderyka Chopina, ul. Lubelska 68.

Liczbę dzieci i młodzieży w wyszczególnionych placówkach oświatowych na terenie miasta Lubartowa w latach 2016-2018 przedstawia tabela nr 2. Dzieci w szkołach podstawowych wykazano z oddziałami zerowymi oraz od 2017 r. z oddziałami gimnazjalnymi. Wynika to ze zmian wprowadzonych Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148 z późn. zm.) oraz Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.).

Tabela nr 2. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych w latach 2016-2018

Rok	Przedszkola publiczne	Przedszkola niepubliczne	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
2016	644	358	1643	727	1911
2017	638	324	2329	47	1899
2018	628	333	2415	20	1855

Źródło: Urząd Miasta Lubartów - Wydział Oświaty

W analizowanych latach na terenie miasta funkcjonowało pięć świetlic – trzy świetlice szkolne prowadzone przez placówki oświatowe oraz dwie funkcjonujące w strukturze ośrodka pomocy społecznej, tj.:

- Świetlica Szkolna przy Szkole Podstawowej nr 1, działająca w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Świetlica Szkolna przy Szkole Podstawowej nr 3, działająca w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Świetlica Szkolna przy Szkole Podstawowej nr 4, działająca w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubartowie, działająca w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Świetlica opiekuńczo-wychowawcza „Świetlica nowych szans”, funkcjonująca w ramach projektu partnerskiego Gminy Miasto Lubartów z Fundacją Rozwoju Gospodarki i Innowacji im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Lublinie, działająca w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Placówki oświatowe prowadzą dożywianie uczniów, zapewniają dostęp do sieci Internet, umożliwiają korzystanie z sal gimnastycznych. Szkoły zapewniają wsparcie logopedy, pedagogów i psychologów. Oferują także zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i tematyczne koła zainteresowań, zajęcia sportowe i teatralne), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi odbywają się zajęcia wyrównawcze oraz logopedyczne.

Realizując zadania profilaktyczne placówki oświatowe współpracują z organizacjami i instytucjami wspierającymi rodzinę w pełnionych przez nią funkcjach, m.in. z: Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Lubartowie, Sądem Rejonowym w Lubartowie - Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, Miejskim i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie.

3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

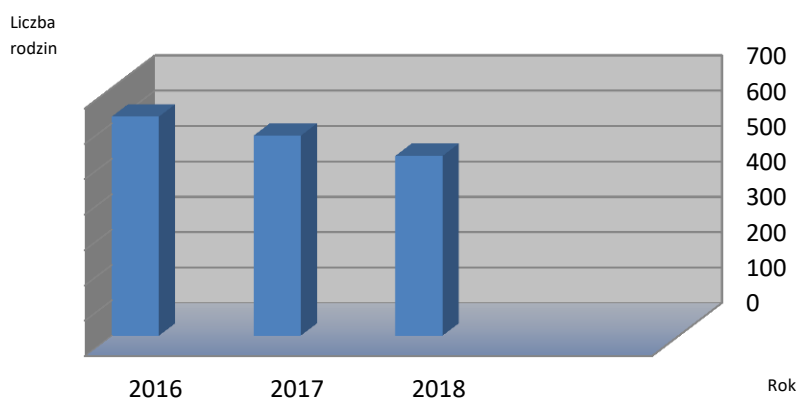
Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w Lubartowie zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego kompetencji należy m.in. diagnoza społeczna, praca socjalna, przyznawanie i wypłacanie zasiłków w zakresie ustalonym ustawami, pomocy rzeczowej, świadczenie usług opiekuńczych; prowadzenie postępowania w sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym; wykonywanie zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; realizowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej; opracowanie i realizacja projektów socjalnych; koordynowanie dystrybucji żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 - FEAD; prowadzenie ośrodka wsparcia o zasięgu lokalnym – Dziennego Domu Pomocy Społecznej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych – Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych oraz „Świetlicy nowych szans”. Powyższe zadania wykonywane są w ścisłej

współpracy z organami administracji samorządowej, jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami państwowymi, organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się problematyką społeczną.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Lubartowie w latach 2016-2018 przedstawia się ona następująco:

- w 2016 r. – 619 rodzin korzystało ze świadczeń pomocy społecznej (1.232 osoby w rodzinie tj. 5,62% populacji miasta);
- w 2017 r. – 565 rodziny (1.096 osób w rodzinie tj. 5,03% populacji miasta);
- w 2018 r. – 508 rodzin (939 osób w rodzinie tj. 4,34% populacji miasta).

Obrazuje to wykres 1.

Wykres 1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez MOPS w latach 2016-2018

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy Społecznej (DDPS). Opieką tej placówki wsparcia dziennego obejmowane są przede wszystkim osoby starsze, samotne oraz niepełnosprawne. W 2016 r. z usług DDPS korzystało – 71 osób, 2017 r. – 72 osoby, 2018 r. – 66 osób, które miały zapewniony jeden lub dwa posiłki dziennie, możliwość wypoczynku, korzystania z prasy lub telewizji. W ramach integracji ze środowiskiem lokalnym organizowane były spotkania towarzyskie, wycieczki, wieczorki. DDPS świadczy także usługi opiekuńcze, pralnicze i kąpielowe. W placówce świadczone były również indywidualne konsultacje psychologiczne.

W strukturach MOPS działała Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza udzielająca pomocy rodzinom dysfunkcyjnym poprzez objęcie dzieci w wieku 7-15 lat działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i psychologicznymi. Oferowała pomoc 30 dzieciom. W Świetlicy zatrudnieni byli: psycholog, pedagog i wychowawca, którzy wspólnie realizowali indywidualny plan pracy z dzieckiem, prowadzili zajęcia korekcyjne,

kompensacyjne i socjoterapeutyczne, pozwalające wychowankom uzyskać pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych. Koszty związane z funkcjonowaniem Świetlicy pokrywane były z funduszy przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, natomiast nadzór merytoryczny nad działalnością Świetlicy sprawował MOPS.

W ramach funkcjonującego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego, zatrudnieni specjaliści: psycholog i starszy specjalista pracy z rodziną, prowadzili działalność doradczą oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin z grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Realizując zadania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w MOPS zatrudnieni byli dwaj asystenci rodziny, których nadrzędnym zadaniem jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego. W 2016 r. asystenci rodziny pracowali z 23 rodzinami, w których było 110 osób, w tym 46 osób dorosłych i 62 dzieci. W 2017 r. wsparciem asystentów rodziny objęto 18 rodzin, w których były 74 osoby (31 dorosłych i 43 dzieci). W 2018 r. asystenci rodziny objęli wsparciem 17 rodzin składających się z 72 osób (31 osób dorosłych i 41 dzieci). We wszystkich rodzinach występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, a także inne towarzyszące, w szczególności: nieumiejętność panowania nad emocjami, duży dystans uczuciowy w stosunku do dzieci, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, skłonność do picia alkoholu, konflikty pomiędzy małżonkami, przemoc w rodzinie, ubóstwo, nadopiekuńczość, niepełnosprawność, niepełność rodziny.

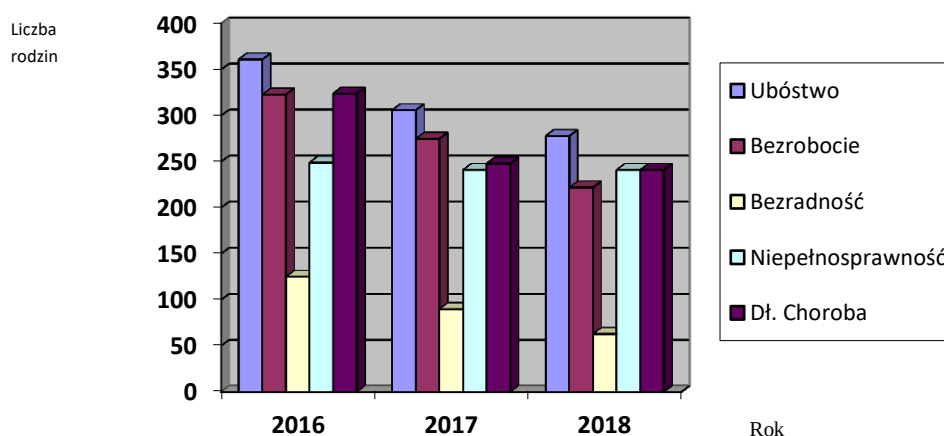
Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadzony został obowiązek tworzenia w każdej gminie zespołu interdyscyplinarnego, którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubartowie drugiej kadencji został powołany Zarządzeniem Nr VII/387/2016 Burmistrza Miasta Lubartów z dnia 22 sierpnia 2016 roku. W jego skład weszło 14 przedstawicieli instytucji działających na terenie miasta, tj.:

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie; Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie; Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie; lokalnych placówek oświatowych; Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lubartowie; lokalnej organizacji pozarządowej; Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lubartowie; Prokuratury Rejonowej w Lubartowie. Do zadań Zespołu

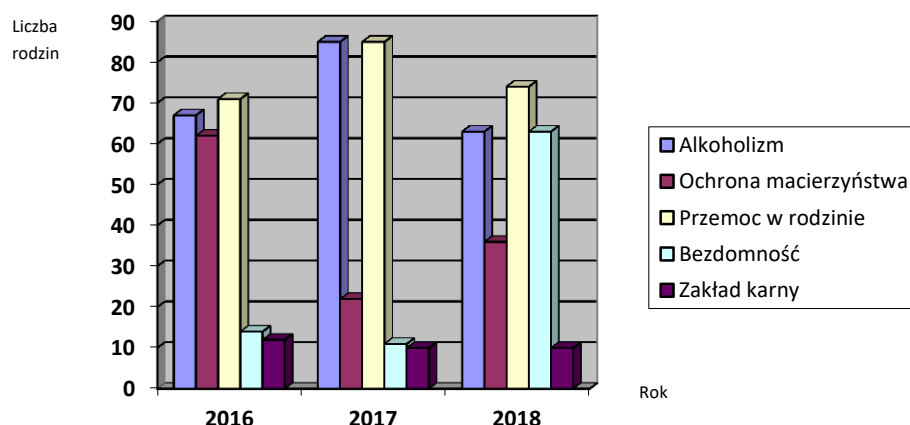
przede wszystkim należy: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

3.1. Problemy społeczne lubartowskich rodzin

Najczęstszymi przyczynami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018 były: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Inne przyczyny to: alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc w rodzinie, bezdomność oraz trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Skalę problemów społecznych obrazują wykresy 2 i 3, przedstawiające liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w ww. latach w rozbiciu na przyczyny, z powodu których objęte zostały pomocą społeczną.

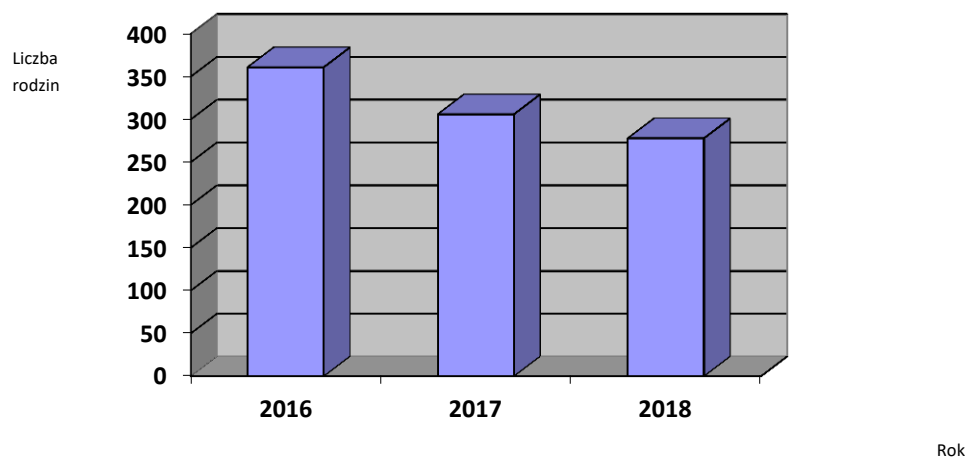

Wykres 2. Podstawowe przyczyny przyznawania pomocy społecznej przez MOPS w latach 2016-2018

Wykres 3. Pozostałe przyczyny przyznawania pomocy społecznej przez MOPS w latach 2016-2018

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się dochodu osoby lub rodziny w tzw. minimum socjalnym. Ośrodki pomocy są zobowiązane do wspierania tych osób i rodzin, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej, wyznaczanej na podstawie minimum socjalnego.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej MOPS z powodu ubóstwa w latach 2016-2018

Klienci MOPS korzystający z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2016 - 2018 stanowili największą grupą świadczeniobiorców (wykres 4). W 2016 r. było 361 (58,32%) takich gospodarstw domowych (jednoosobowych lub wieloosobowych), 2017 r. – 306 (54,16%), a 2018 r. – 278 (54,72%).

Bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność to kolejne problemy dominujące w rodzinach obejmowanych pomocą MOPS w Lubartowie w poszczególnych latach.

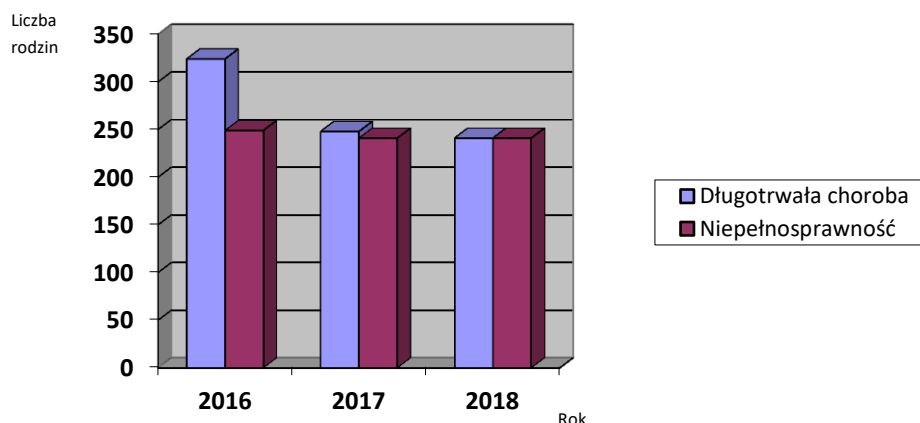
Bezrobocie występuje wśród znacznej liczby mieszkańców Lubartowa, a także klientów pomocy społecznej. Jego skala utrzymywała się na wysokim poziomie w latach 2016-2018. W 2016 r. były 323 (52,18%) rodziny z problemem bezrobocia, 2017 r. – 275 (48,67%), a 2018 r. – 222 (43,70%). Przy określaniu tego zjawiska ważne jest wskazanie sytuacji bezrobotnych mieszkańców miasta tj.: ogólnego stanu bezrobocia, liczby długotrwale bezrobotnych, struktury płci bezrobotnych oraz liczby osób z prawem do zasiłku. Przedstawia to tabela nr 3.

Tabela nr 3. Struktura bezrobotnych mieszkańców Lubartowa w latach 2016-2018

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym:		Długotrwale bezrobotni	Bezrobotni z prawem do zasiłku
		kobiety	mężczyźni		
2016	1078	528	550	684	115
2017	974	479	495	611	140
2018	886	435	451	523	149

Źródło: PUP Lubartów

Długotrwała choroba i niepełnosprawność są kolejnymi problemami występującymi z dużym nasileniem wśród klientów MOPS w Lubartowie. Zarówno rodziny osób niepełnosprawnych jak i dotkniętych długotrwałą chorobą bardzo często znajdują się w trudnej sytuacji bytowej. Nierzadko związane jest to ze spadkiem poziomu ekonomicznego rodziny, spowodowanego utratą trwałego źródła dochodu i bardzo często koniecznością zabezpieczenia w medykamenty, sprzęt ortopedyczny lub kosztowną rehabilitację. Taka sytuacja zmusza do korzystania z pomocy społecznej. Analiza danych MOPS obejmująca lata 2016-2018, wskazuje na wysoką liczbę osób korzystających ze świadczeń społecznych z powodu długotrwałej choroby oraz z powodu niepełnosprawności. Wśród ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w 2016 roku, aż 324 (52,34%) stanowiły rodziny, w których występowała długotrwała choroba, a 249 (40,23%) to rodziny z niepełnosprawnością. Powyższą sytuację w latach 2016-2018 obrazuje wykres 5.

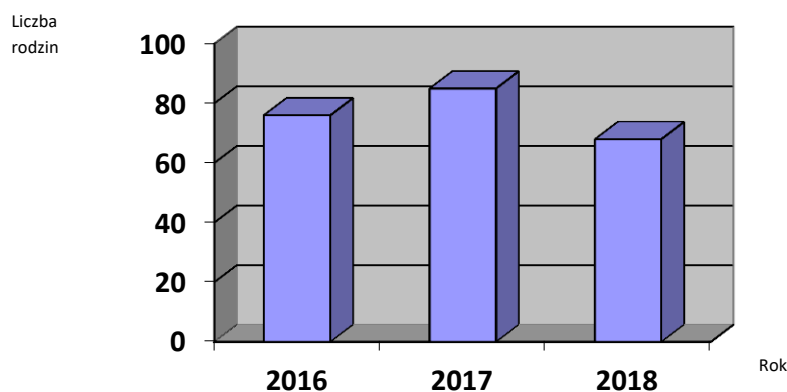

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej MOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w latach 2016-2018

Należy zwrócić uwagę na specyfikę udzielanej pomocy przez MOPS w Lubartowie osobom niepełnosprawnym, a także długotrwale chorych. Charakterystyczną formą wsparcia dla tej grupy klientów są środowiskowe usługi opiekuńcze, świadczone w ramach zadań własnych i zleconych gminie.

Przemoc w lubartowskich rodzinach jest szczególnie monitorowana, z uwagi na dużą liczbę osób zagrożonych tym problemem. W statystykach MOPS w 2016 r. odnotowano występowanie przemocy w 71 rodzinach obejmowanych pomocą społeczną. W 2017 r. nastąpił wzrost liczby tych środowisk do 85, a w 2018 spadek do 74.

Wśród klientów pomocy społecznej dużą grupę stanowią osoby i rodziny, w których występuje problem alkoholowy. W 2016 r. z różnych form pomocy społecznej korzystało 67 rodzin z problemem alkoholowym (10,82% ogółu korzystających z pomocy społecznej). W 2017 r. było 85 takich rodzin (15,04%), a w 2018 r. 63 (12,40%). Liczbę rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy MOPS w latach 2016-2018, przedstawia wykres 6.

Wykres 6. Liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy społecznej MOPS w latach 2016-2018

Marginalną grupę problemów występujących wśród klientów MOPS, na tle wcześniej omawianych, stanowią: trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (w 2016 r. – 12 rodzin, 2017 r. – 10, 2018 r. – 10); bezdomność (w 2016 – 14 osób, 2017 – 11 i 2018 r. – 9); narkomania (w 2016 r. – 2 rodziny, 2017 – 1, 2018 – 2) oraz sieroctwo (w 2016 r. – 1 rodzina, 2017 – 1).

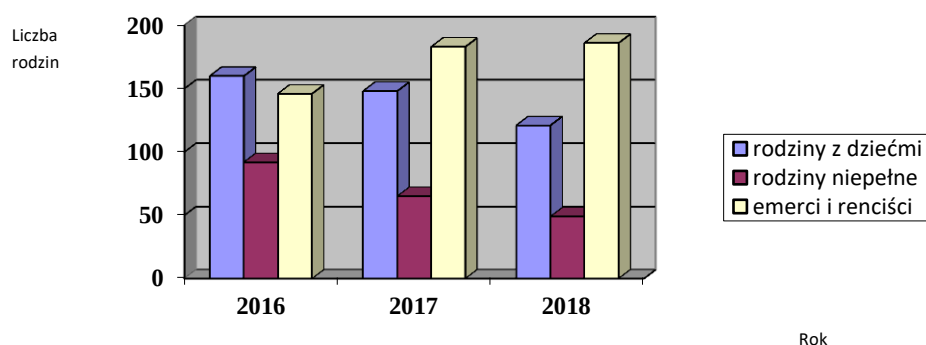
3.2. Charakterystyka rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej

Ostatnie lata to czas wielopłaszczyznowych przeobrażeń ekonomicznych, politycznych, obyczajowych i kulturowych społeczeństwa. Współczesność charakteryzuje tolerancja, emancypacja kobiet, legalizowanie i akceptowanie związków homoseksualnych, powszechna dyskusja nad eutanazją i aborcją, a także masowa migracja. W wyniku przemian globalnych nastąpiła modyfikacja struktury i sposobu funkcjonowania rodziny. Powszechnie obserwuje się odejście od tradycyjnego modelu rodziny.

Obecnie więzi rodzinne łączące poszczególnych członków uległy powszechnemu rozluźnieniu, zmienił się ich charakter i intensywność. Coraz bardziej widoczna jest indywidualizacja form aktywności i wartości rodzinnych. Migracja spowodowała swoiste wymieszanie kulturowe, które zwiększyło poczucie obcości, samotności i anonimowości w społeczeństwie. Ponadto nastąpił znaczny wzrost liczby konfliktów małżeńskich i rozwodów, zwiększyła się rola zawodowej samorealizacji, znaczenie tzw. sukcesu, kariery zawodowej, dążenie do niezależności, indywidualizmu. Obserwujemy także wzrost liczby osób pozostających w nieformalnych związkach.

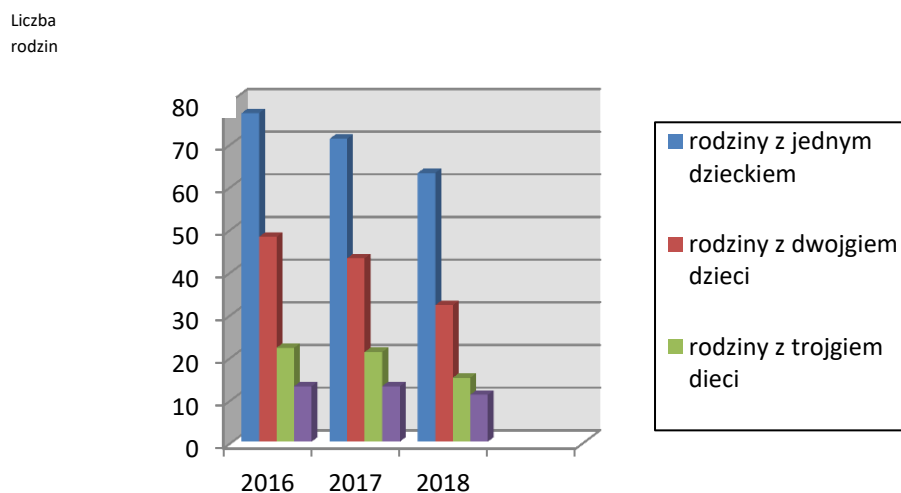
Omawiane kwestie można również zaobserwować w lubartowskich rodzinach obejmowanych pomocą społeczną.

Analizując typy rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2018 należy stwierdzić, że różne typy rodzin dominowały w poszczególnych latach, i tak wśród ogółu rodzin otrzymujących świadczenia społeczne, najwięcej w 2016 r. było rodzin z dziećmi – 160 (29,09%) takich rodzin, 2017 r. – 148 (26,19%), 2018 r. – 121 (23,81%). Następną grupę stanowią rodziny emerytów i rencistów, których w 2016 r. było – 146 (26,55%), 2017 r. – 183 (32,39%) i 2018 r. – 186 (36,62%). Najmniej jest rodzin niepełnych wychowujących dzieci. W 2016 r. było ich – 92 (16,73%), 2017 r. – 65 (11,51%) i 2018 r. – 49 (9,65%). W analizowanym okresie można zaobserwować stały spadek liczby rodzin z dziećmi (pełnych i niepełnych), obejmowanych pomocą społeczną. Od 2017 r. wzrasta natomiast liczba emerytów i rencistów. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej MOPS w latach 2016-2018 przedstawia wykres 7.

Wykres 7. Typy rodzin korzystających z pomocy społecznej MOPS w latach 2016-2018

Wśród rodzin z dziećmi, które korzystały z pomocy społecznej w latach 2016-2018 dominujący jest model rodziny, w którym dwoje rodziców wychowuje jedno dziecko. W 2016 r. było takich rodzin 77 (14,00%), 2017 r. – 71 (12,57%) i 2018 r. – 63 (12,41%). Następną grupę, stanowią rodziny wychowujące dwoje dzieci: w 2016 r. było ich – 48 (8,73 %), 2017 r. – 43 (7,61%) i 2018 r. – 32 (6,30%); kolejną – troje dzieci: w 2016 r. – 22 (4,00%), 2017 r. – 21 (3,75%), a w 2018 r. – 15 (2,96%) oraz czworo i więcej dzieci: w 2016 r. było – 13 (2,37%) takich rodzin, 2017 r. – 13 (2,30%) i 2018 r. – 11 (2,17%). Wskazane modele rodzin obrazuje wykres 8.

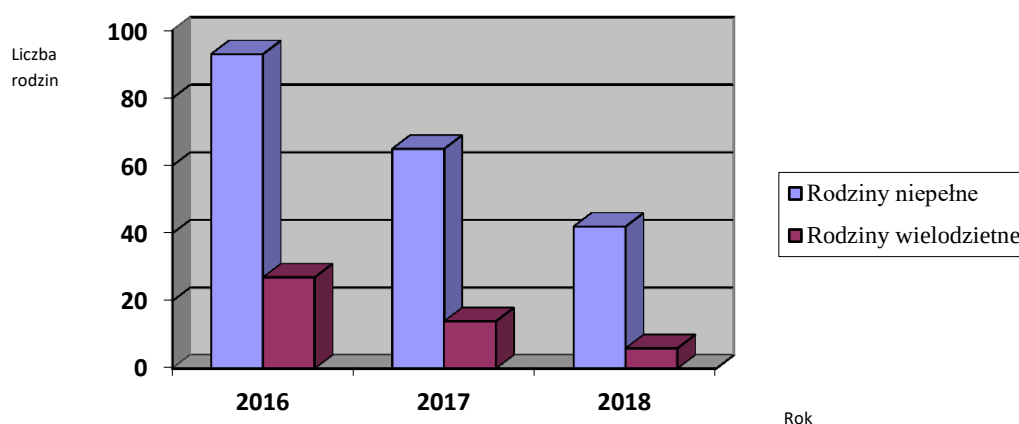

Wykres 8. Modele rodzin korzystających z pomocy społecznej MOPS w latach 2016-2018

Część lubartowskich rodzin obejmowana jest systematycznie pomocą społeczną, głównie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Najczęściej, problemy występujące w tych rodzinach dotyczą

niezaradności w wychowywaniu dzieci z powodu niepełności rodziny lub jej wielodzietności. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych; niezaradność życiową członków rodziny; brak stabilizacji zawodowej i materialnej; niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców czy karalność sądowa. Często obserwuje się współwystępowanie niekorzystnych sytuacji w rodzinie.

W 2016 r. wsparcia pomocy społecznej udzielono łącznie 125 rodzinom wykazującym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (22,73% ogółu rodzin objętych pomocą MOPS), w tym 93 niepełnych i 27 wielodzietnych; w 2017 r. – 90 (15,93%), 65 – niepełnych, 14 – wielodzietnych; w 2018 r. – 63 (12,41,82%), 42 – niepełnych, 6 – wielodzietnych. Liczbę ww. rodzin w latach 2016-2019, przedstawia wykres 9.

Wykres 9. Liczba rodzin niepełnych i wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2016-2018

3.3. Pomoc rodzinom uzależnionym od alkoholu

Zadania związane z rozwiązywaniem problemu uzależnienia od alkoholu lokalnej społeczności są realizowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której głównym celem jest propagowanie zdrowego, trzeźwego stylu życia i przeciwdziałanie alkoholizmowi, leczenie i rehabilitacja. Corocznie Komisja opracowuje program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, którego celem jest udzielanie pomocy nie tylko osobom z problemem alkoholowym, ale także ich rodzinom, a zwłaszcza dzieciom i młodzieży. Realizowane są zadania strategiczne, uwzględniające:

zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i wychowawczej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień dorastającej młodzieży; prowadzenie pozaszkolnych form zajęć uwzględniających problematykę uzależnień i walki z nimi; wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych – w szczególności poprzez tworzenie miejsc zdrowego i trzeźwego stylu życia dla uzależnionych i ich rodzin (prowadzenie spotkań, mityngów, promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu); zakup materiałów szkoleniowych; organizację szkoleń; współudział w organizowaniu imprez profilaktycznych.

W ramach funkcjonującego przy MKRPA Punktu konsultacyjno-informacyjnego przyjmowano interesantów oraz prowadzono rozmowy z rodzinami osób zgłoszonych o nadużywanie napojów alkoholowych.

3.4. Świadczenia społeczne

Świadczeniami społecznymi obejmowane są rodziny wymagające zewnętrznego wsparcia z powodu różnorodnych przyczyn. Stanowią one podstawowe wsparcie dla rodzin o niskim statusie materialnym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania własne gminy w latach 2016-2018 udzielał pomocy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w formie: zasiłków celowych, specjalnych zasiłków celowych, pokrycia wyżywienia w szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz zasiłków okresowych i stałych. Partycypował również w kosztach pobytu mieszkańców miasta w domach pomocy społecznej. Pomoc w ww. formach otrzymało w 2016 r. – 724, 2017 r. – 580, a 2018 r. – 517 osób. Natomiast, w ramach zadań zleconych, pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi objętych zostało w 2016 r. – 13, 2017 r. – 14 i 2018 r. – 12 osób.

Do 2018 r. Ośrodek realizował program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Jego celem było wspieranie samorządów gminnych w realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym tj. dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom go pozbawionym. Program przewiduje również przyznanie świadczenia pieniężnego (zasiłków celowych) z przeznaczeniem na zakup artykułów żywnościowych. Łącznie tą formą pomocy w 2016 r. objęto 585 osób, w tym 214 dzieci w formie opłacenia posiłków

w przedszkolach i szkołach; w 2017 r. – 445 osób, w tym 140 dzieci; w 2018 r. – 391, w tym 120 dzieci.

Rodziny wymagające pomocy w formie żywności obejmowane były wsparciem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w ramach *Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym FEAD*. Program realizowany jest w krajach Unii Europejskiej, a jego głównym celem jest zagospodarowanie rezerw surowców interwencyjnych (produktów zbożowych, ryżu, mleka, mleka w proszku, masła, kaszy, makaronu, mąki, sera, kawy, herbatników, dań gotowych) i wsparcie żywnością osób/rodzin najbardziej potrzebujących. W latach 2016-2018 na terenie miasta Lubartowa dystrybucją ww. żywności przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubartowie zajmowały się: Fundacja Rozwoju Społecznego i Gospodarczego „Integralny Lubartów”, Kościół Zielonoświątkowy Zbór AGAPE, które swoją pomocą objęły w 2016 r. – 400 osób; Polski Czerwony Krzyż Oddział Regionalny w Lubartowie – pomocą objął: w 2017 r. – 552 osoby; w 2018 r. – 222 osób. Wsparcie trafiło do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, spełniających przesłanki wskazane w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekraczał 150% odpowiedniego kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej.

Zadania dotyczące realizacji świadczeń socjalnych tj. rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego, pomocy w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznych, od czerwca 2016 r. realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, w ramach utworzonego Działu Świadczeń Socjalnych.

W roku 2016 świadczenia rodzinne otrzymało 1.115 rodzin, 2017 r. – 1.052, 2018 r. – 1.027. Wpłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych latach przedstawiała się następująco: w 2016 r. – 203 osoby, 2017 r. – 197, 2018 r. – 180.

Świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego finansowane są z budżetu państwa. Do ustalonego prawa do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki m.in. z tytułu: urodzenia dziecka, które otrzymało w 2016 r. – 79 osób, 2017 r. – 65, 2018 r. – 59; opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego: 2016 r. – 49 osób, 2017 r. – 41, 2018 r. – 45; samotnego wychowywania dziecka: 2016 r. – 61 osób, 2017 r. – 54, 2018 r. – 44; wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej: 2016 r. – 125 osób, 2017 r. – 120, 2018 r. – 125; kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego: 2016 r. – 62 osoby, 2017 r. – 56, 2018 r. – 60; rozpoczęcia roku szkolnego: 2016 r. – 460 osób, 2017 r. – 406, 2018 r. – 425; podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: 2016 r. – 41 osób, 2017 r. – 36, 2018 r. – 37; pokrycie wydatków związanych

z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła: 2016 r. – 33 osoby, 2017 r. – 28, 2018 r. – 32.

W latach 2016-2018 wypłacono również świadczenie rodzicielskie, które przysługuje osobom, które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego. W 2016 r. wypłacono świadczenie z tego tytułu dla 77 rodzin, w 2017 r. dla 92 rodzin, w 2018 r. dla 80 rodzin.

Dla osób uprawnionych wypłacano w poszczególnych latach jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, którą trzymało: w 2016 r. – 261 osób; 2017 r. – 170; 2018 r. - 143.

Wypłata świadczenia opiekuńczego tj. zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego przedstawiała się następująco:

- zasiłek pielęgnacyjny był przyznany: w 2016 r. dla 370 osób; 2017 r. – 368 ; 2018 r. – 379;
- świadczenie pielęgnacyjne przyznano: w 2016 r. dla 53 osób; 2017 r. – 54; 2018 r. – 57;
- specjalny zasiłek opiekuńczy otrzymało: w 2016 r. 15 osób; 2017 r. – 13; 2018 r. – 13;
- zasiłek dla opiekunów przyznano: w 2016 r. 8 osobom; 2017 r. – 7; 2018 r. – 4.

W związku z realizacją ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w 2016 r. nie wypłacono świadczeń w tym zakresie, w 2017 r. wypłacono świadczenie dla 3 rodzin, w 2018 r. dla 1 rodziny. Świadczenia te finansowane są z budżetu państwa.

Dochodem uprawniającym do świadczeń z funduszu alimentacyjnego był w latach 2016-2018 dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie wynoszący 725 zł.

Dodatki mieszkaniowe, które są finansowane z budżetu miasta i mogą z nich korzystać osoby posiadające tytuł prawny do lokalu po spełnieniu kryteriów dotyczących dochodu, liczebności gospodarstwa domowego oraz wielkości mieszkania, określone w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych wypłacono: w 2016 r. dla 239 gospodarstw domowych, 2017 r. – 219, 2018 r. – 176. Natomiast dodatki energetyczne, które są finansowane z budżetu państwa i mogą się o nie ubiegać osoby uprawnione do dodatku mieszkaniowego, były wypłacone w 2016 r. dla 131 gospodarstw domowych 2017 r. – 88; 2018 r. – 62.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie świadczy również pomoc materialną o charakterze socjalnym, obejmującą stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Formami stypendium szkolnego są: całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych; pomoc rzeczowa na zakup podręczników, lektur szkolnych i innych książek

pomocniczych, pomocy dydaktycznych i naukowych, przyborów szkolnych, komputera; pokrycia kosztów opłaty za korzystanie z Internetu; zakup stroju sportowego i innych pomocy dydaktycznych niezbędnych na danym etapie kształcenia, wskazanych przez dyrektora szkoły, do której uczeń uczęszcza; pokrycie kosztów wycieczki szkolnej; zakup biletów oraz dojazdu do kina, teatru, na wystawę, gdy wyjazd organizuje szkoła. Realizując powyższe zadanie w 2016 r. tą formą pomocy objęto 165 uczniów (85 rodzin); w 2017 r. – 145 (70 rodziny); w 2018 r. – 133 (66 rodzin).

Świadczeniem pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest również zasiłek szkolny, który przyznaje się uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, po uprzednim złożeniu wniosku w tutejszym Ośrodku. W latach 2016-2018 nie udzielono żadnego świadczenia w formie zasiłku szkolnego.

Od 1 kwietnia 2016 r. na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U z 2018 r., poz.2134 z późn. zm.), w Lubartowie realizowane są świadczenia wychowawcze, które w 2016 r. przyznano 2.170 osobom; w 2017 r. – 2.374; w 2018 r. – 2.275. Świadczenia realizowane są przez Biuro ds. Rodziny w Urzędzie Miasta Lubartów.

Od września 2018 r. realizowany jest rządowy program „Dobry start”, w ramach którego przyznawane są raz w roku świadczenie w związku z rozpoczęciem roku szkolnego przez dziecko lub osobę uczącą się do 20 roku życia lub 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2018 r. pomocą w ramach wskazanego programu objęto 2.346 osób.

3.5. Wsparcie asystenta rodziny

Instytucję asystenta rodziny wprowadzono na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, początkowo jako zadanie fakultatywne, zaś od 2015 r. jako zadanie obligatoryjne dla każdej gminy. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności: opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, pracownikiem socjalnym, w razie potrzeby z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Asystent rodziny ma udzielać powierzonym do opieki rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, opiekuńczo-wychowawczych, udzielać wsparcia w poszukiwaniu pracy, w edukacji dzieci, podejmować w razie potrzeby działania interwencyjne oraz zaradcze, które zmierzają do usamodzielnienia rodziny i pozostawienia w niej dzieci. Do jego obowiązków należy także sporządzanie stosownej dokumentacji, współpraca z instytucjami działającymi na rzecz

dziecka i rodziny, współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz monitorowanie sytuacji po zakończeniu pracy w rodzinie.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2012 roku w Ośrodku Pomocy został zatrudniony asystent rodziny, a od lipca 2015 r. pracę podjął drugi asystent rodziny. Ich praca koncentrowała się przede wszystkim na wsparciu rodzin z dziećmi, które przejawiają trudności w zakresie funkcjonowania, wychowawcze oraz inne. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego. Należy nadmienić, że rodzinie może zostać przydzielony asystent rodziny, tylko za jej zgodą. W tym kontekście asystenturę należy rozumieć jako formę wsparcia, a nie przymusu. Relacja pomocowa powinna opierać się na założeniach współdziałania współpracy. Jedynie w nielicznych przypadkach rodzinę do pracy z asystentem obligowało postanowienie Sądu.

W 2016 roku asystenci rodziny pracowali z 23 rodzinami, w których wsparciem zostało objętych 110 osób, w tym: 46 osób dorosłych i 62 dzieci (w wieku 6 lat – 19 dzieci, od 7 do 13 roku życia – 25 dzieci i od 14 do 18 roku życia – 18 dzieci).

Wśród rodzin współpracujących w 2016 roku z asystentem rodziny 14 pozostawało niepełnymi, w 10 występowała wielodzietność, 17 było dotkniętych bezrobociem, w 5 rodzinach występował problem uzależnienia od alkoholu, w 5 rodzinach przynajmniej jedna osoba była niepełnosprawna, w 3 rodzinach jeden z ich członków zmagał się z chorobą psychiczną, w 4 rodzinach prowadzono procedurę Niebieskie Karty w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie. Ponadto, w 5 rodzinach rodzice mieli ograniczoną władzę rodzicielską, nadzór sprawował kurator rodzinny.

W 2017 roku asystenci rodziny pracowali z 18 rodzinami, w których były 74 osoby, w tym: 31 osób dorosłych i 43 dzieci (w wieku do 6 lat – 11 dzieci, od 7 do 14 roku życia – 25 dzieci i od 14 do 18 roku życia – 7 dzieci).

Wśród rodzin współpracujących z asystentem rodziny w 2017 roku, 10 pozostawało niepełnymi, w 7 występowała wielodzietność, 16 było dotkniętych bezrobociem, w 4 rodzinach występował problem uzależnienia od alkoholu, w 3 rodzinach przynajmniej jedna osoba była niepełnosprawna, w 3 rodzinach jeden z ich członków zmagał się z chorobą psychiczną, w 5 rodzinach prowadzono procedurę Niebieskie Karty w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie, w 5 rodzinach rodzice mieli ograniczoną władzę rodzicielską a nadzór nad nimi sprawował kurator rodzinny.

W 2018 roku asystenci rodziny pracowali z 17 rodzinami, w których były 72 osoby, w tym: 31 osób dorosłych i 41 dzieci (w wieku do 6 lat – 18 dzieci, od 7 do 14 roku życia – 17, od 14 do 18 roku życia – 6 dzieci). 10 rodzin pozostawało niepełnymi, w 7 rodzinach występowała wielodzietność, w 16 rodzinach występował problem bezrobocia, w 3 rodzinach – niepełnosprawność, w 4 rodzinach – choroba psychiczna, w 5 rodzinach prowadzono procedurę Niebieskie Karty, w 7 – ograniczono rodzicom władzę rodzicielską i wprowadzono nadzór kuratora rodzinnego.

Asystenci w ramach swoich obowiązków:

- opracowali plany pracy z rodziną przy aktywnym udziale jej członków i współpracy pracownika socjalnego. Głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz polepszenie wyników szkolnych dzieci;
- w rodzinach z problemem alkoholowym prowadzili profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- prowadzili profilaktyczne działania w rodzinach, w których występuje problem długotrwałej i ciężkiej choroby psychicznej. Wspierali je w kontynuowaniu leczenia, motywowali do systematycznego leczenia i zażywania leków zgodnie z zaleceniami lekarza, udzielali wsparcia emocjonalnego osobie chorej i członkom jej rodziny;
- udzielali rodzinom pomocy w zakresie poprawy sytuacji bytowej poprzez zdobycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Wskazywali, jak sprawnie można wykonywać obowiązki domowe; doradzali w jaki sposób zarządzać środkami finansowymi; pomagali w codziennej organizacji dnia; informowali jak działają urzędy, placówki wspierające rodziny i dzieci; wyjaśniali w jaki sposób należy wypełnić dokumenty oraz załatwić sprawy urzędowe wykorzystując własne uprawnienia i możliwości;
- pomagali w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; wskazywali sposoby wspólnego spędzania czasu z rodziną, doradzali jak wychowywać i opiekować się dziećmi;
- współpracowali ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- pomagali przy odrabianiu lekcji, wyrównywaniu zaległości w nauce i przygotowaniu do sprawdzianów szkolnych;
- brali udział w projektach realizowanych przez pracowników socjalnych;

- współpracowali z jednostkami, organizacjami i innymi podmiotami oraz osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, m.in. z: pracownikami socjalnymi, psychologiem zatrudnionymi w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego MOPS, pracownikami Świetlicy Środowiskowej, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, pedagogami z lubartowskich szkół, stowarzyszeniami i organizacjami działającymi lokalnie w zakresie wspierania rodziny, służbą zdrowia, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- motywowali członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielali dorosłym członkom rodzin pomocy w poszukiwaniu pracy;
- prowadzili indywidualne konsultacje dla dzieci i rodziców, z których skorzystały wszystkie rodziny objęte asystenturą;
- dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny.

4. Zasoby mieszkaniowe miasta

Sytuacja mieszkaniowa lubartowskich rodzin jest zróżnicowana. Mieszkańcy miasta zajmują mieszkania spółdzielcze i własnościowe, będące w zasobach spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych, prywatne domy jednorodzinne oraz lokale komunalne i socjalne z zasobu mieszkaniowego miasta. Mieszkania, we wskazanych zasobach są wyposażone w podstawowe media i spełniają wymagane standardy.

Mieszkańcy miasta Lubartowa, pozbawieni lokalu mieszkalnego i znajdujący się w trudnej sytuacji bytowej i finansowej, mogą ubiegać się o przyznanie mieszkania socjalnego z zasobów miasta. Lokale mieszkalne (komunalne) i socjalne przyznaje Burmistrz Miasta w oparciu o kryteria określone w Uchwale Nr XXXIX/210/13 Rady Miasta Lubartowa z dnia 25 września 2013 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto Lubartów.

Głównym kryterium, które należy spełnić ubiegając się o mieszkanie jest kryterium dochodowe. Na podstawie ww. uchwały, dochodem uprawniającym do lokalu socjalnego jest średni miesięczny dochód na osobę w gospodarstwie domowym, uzyskany w okresie 6 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku, nieprzekraczający 75% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 50% w gospodarstwie wieloosobowym. Natomiast, dochodem uprawniającym do lokalu komunalnego jest odpowiednio – 100 % i 75% najniższej emerytury. Po spełnieniu ww. kryteriów, o mieszkania z zasobu miasta ubiegano się w poszczególnych latach, następująca liczba rodzin:

w 2016 r. – 50 rodzin; w 2017 r. – 26 rodzin; w 2018 r. – 22 rodziny.

W 2016 r. zasoby mieszkaniowe miasta tworzyło: 228 lokali mieszkalnych, w tym 37 lokali socjalnych; 2017 r. – 216 lokali mieszkalnych, w tym 36 lokali socjalnych; 2018 r. – 201 lokale mieszkalne, w tym 37 lokali socjalnych.

Corocznie prowadzona jest weryfikacja osób ubiegających się o mieszkania z zasobów miasta, uwzględniająca kryterium dochodowe. Oceny warunków mieszkaniowych rodzin ubiegających się o mieszkania można również dokonać w oparciu o liczbę rodzin ubiegających się o zamianę mieszkania. Większość rodzin ubiega się o zamianę na mieszkania o większym metrażu lub na dwa, odrębne mieszkania, w przypadku rodzin dwupokoleniowych. Dodatkowy miernik oceny warunków mieszkaniowych, stanowi liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych. W 2016 r. w zasobach miasta z dodatków korzystało 239 gospodarstw domowych; w 2017 r. – 219; a w 2018 r. – 176.

Inwestycje mieszkaniowe, remonty w zasobach mieszkaniowych oraz wydatki na ten cel zawarte są w Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lubartów na lata 2018-2022. Zgodnie z obowiązującym Programem mieszkaniowym w okresie pięcioletnim przewidziano pozyskanie 18 nowych lokali mieszkalnych, m.in. poprzez zakup oraz przebudowę budynków mieszkalnych jedno i wielorodzinnych, a także adaptację obiektów własnych.

5. Programy i projekty realizowane na rzecz lubartowskich rodzin

Na terenie miasta Lubartowa prowadzone były w latach 2016-2018 działania:

1. na rzecz rodzin, m.in. korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej, dotkniętych ubóstwem czy dysfunkcyjnych, do których należą:
 - akcje pozyskiwania środków finansowych i rzeczowych na rzecz osób i rodzin obejmowanych pomocą społeczną;
 - cykliczne formy wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;
 - poradnictwo i wsparcie udzielane w ramach prowadzonego przez MOPS Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego;
 - wsparcie nieletnich, mających kolizję z prawem poprzez uczestnictwo w Ośrodku Kuratorskim Nr 1 w Lubartowie przy Sądzie Rejonowym w Lubartowie;
2. koordynujące przedsięwzięcia profilaktyczne, medyczne i edukacyjne, tj.:
 - projekty socjalne realizujące formy pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzone m.in. dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym;

- cykliczne programy terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 3. zapewniające bezpieczeństwo socjalne rodzin, wsparcie w procesie wychowania i socjalizacji, a także w zakresie profilaktyki rodzin zagrożonych dysfunkcjonalnością, w tym:
 - udzielanie pomocy socjalnej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej;
 - udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym śmiercią jednego ze współmałżonków; objęcie opieką socjalną, psychologiczną i duchową dzieci osieroconych;
 - zapewnienie dożywiania w szkole dzieciom i młodzieży;
 - prowadzenie warsztatów psychologicznych i pedagogicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
 - realizowanie programów edukacyjnych w zakresie oświaty zdrowotnej;
 - organizowanie akcji edukacyjnych wspierających rodzinę w pełnionych przez nią funkcjach;
 - prowadzenie zajęć pozaszkolnych.

Realizatorami ww. programów i projektów były: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, Świetlica Środowiskowa dla Dzieci z Rodzin Dysfunkcyjnych przy MOPS w Lubartowie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, Lubartowski Ośrodek Kultury, Kościół Katolicki.

W 2018 r. realizowano również projekt pt.: „Świetlica nowych szans” współfinansowany z środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Gospodarki i Innowacji im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Lublinie. Celem projektu jest rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, oferujących programy profilaktyczno – terapeutyczne, w formie prowadzonej świetlicy środowiskowej na terenie Miasta Lubartów. Wsparciem 2018 roku objęto 40 dzieci, będących uczniami szkół podstawowych na terenie miasta Lubartów.

Ponadto, Miasto Lubartów realizowało *Program „Lubartowska Karta Dużej Rodziny 3+ i Rodziny Zastępczej*, w ramach którego wsparciem obejmowano rodziny wielodzietne tj. z trojgiem i większą liczbą dzieci. Podstawowe cele programu to:

- wspieranie rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych;

- promowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej i rodziny zastępczej;
- ułatwianie rodzinom wielodzietnym i rodzinom zastępczym dostępu do dóbr kultury, sportu i rozrywki.

Program uprawnia członków rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie miasta, do korzystania z ulgowego wstępu na obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Lubartowskiego Ośrodka Kultury w Lubartowie, a także obniżenia opłat za pobyt dzieci w przedszkolach i oddziale żłobkowym, prowadzonych przez Miasto Lubartów. W 2016 r. w ramach wskazanego Programu wydano 555 kart: dla 352 dzieci i 203 rodziców ; w 2017 r. – 496 kart dla: 313 dzieci i 182 rodziców; w 2018 r. 562 karty dla: 353 dzieci i 209 rodziców.

W 2019 roku zainicjowano projekt „Czas na żłobek!!!” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Działanie 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w partnerstwie z Gminą Miastem Lubartów, w ramach którego utworzono *Żłobek Lubiś* z 30 miejscami dla dzieci w wieku od pierwszego do trzeciego roku życia. Żłobek rozpoczął swoją działalność w styczniu 2020 roku. Wsparciem w formie kilkugodzinnej opieki żłobkowej mogą być objęte dzieci z rodzin z terenu miasta i gminy Lubartów, w których rodzice lub opiekunowie są niepełnosprawni lub wychowują dziecko niepełnosprawne; są osobami długotrwale bezrobotnymi lub o niskich kwalifikacjach. Spełnienie wskazanych kryteriów warunkuje przyjęcie dziecka z danej rodziny do placówki.

6. Instytucje i organizacje wspierające rodziny

Program Wsparcia Rodziny dla Gminy Miasto Lubartów na lata 2020-2023 obejmuje teren miasta Lubartowa. Nadrzędną zasadą Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz rodziny, tj.:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie;
- Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Lubartów;
- placówek oświatowych;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie;
- Biura ds. Rodziny Urzędu Miasta Lubartów;
- Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie;
- Sądu Rejonowego w Lubartowie;

- Prokuratury Rejonowej w Lubartowie;
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubartowie;
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie;
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lubartowie;
- Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubartowie;
- placówek służby zdrowia.

Instytucjonalna pomoc społeczna realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego, w bardzo istotny sposób wspierana jest przez organizacje pozarządowe. W Lubartowie należą do nich:

1. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL”,
2. Lubartowskie Stowarzyszenie Hospicjum Św. Anny,
3. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Niech się serce obudzi” im. Jana Pawła II,
4. Stowarzyszenie Przyjaciół Niepełnosprawnych „Libra”,
5. Stowarzyszenie „Alwernia” – Franciszkańskie Dzieło Promocji Młodzieży i Rodziny,
6. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nadzieja”,
7. Stowarzyszenie „Odnowa” przy Kościele O. Kapucynów,
8. Centrum Pomocy „Otoczmy Troską Życie” im. Karola Wojtyły,
9. Polski Czerwony Krzyż – Oddział Rejonowy w Lubartowie,
10. Fundacja „Stella” im. Agaty Orłowskiej.

Ww. organizacje w swojej działalności kierują się m.in. zasadą humanitaryzmu i dążą do polepszenia warunków życia osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Prowadzą działania pomocowe, których bezpośrednimi odbiorcami są dzieci i członkowie rodzin, całe rodziny jako system oraz rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji, zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

II. DETERMINANTY PRAWNE

Działania w zakresie wspierania rodziny, w tym, zadania zapisane w Programie, realizowane będą w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 1818, 2245);
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507, 1622, 1690, 1818, 2473);

3. Ustawę o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696, 1815);
4. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390; z 2019 r. poz. 730, 1818);
5. Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
6. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852, 1818);
7. Ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1182, 1309);
8. Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 670, 730, 1802, 1818, 2432);
9. Ustawę o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2020);
10. Ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);
11. Ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755 z późn. zm.);
12. Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, 2197, 1818, 2245);
13. Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148 z późn. zm.);
14. Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390, 1907);
16. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubartów na lata 2016-2025 (Uchwała Nr XII/63/15 Rady Miasta Lubartów z dnia 19 listopada 2015 r.);
17. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasto Lubartów na lata 2018-2022 (Uchwała Nr XXXII/201/2018 Rady Miasta Lubartów z dnia 27 lutego 2018 r.);
18. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lubartów na lata 2018-2022 (Uchwała Nr XXXI/196/2017 Rady Miasta Lubartów z dnia 21 grudnia 2017 r.);

19. Program „Lubartowska Karta Dużej Rodziny 3+ i Rodziny Zastępczej” na terenie Miasta Lubartów (Uchwała Nr XXXIV/186/13 Rady Miasta Lubartów z dnia 23 kwietnia 2013 r.);
20. Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473, 1818).

III. ANALIZA SWOT

1. Mocne strony

1. Dobra współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
2. Zatrudnienie asystentów rodziny w ramach stosunku pracy w celu wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
3. Efektywne prowadzenie pracy socjalnej i możliwość współpracy z asystentem rodziny w środowisku;
4. Organizacje pozarządowe, posiadające potencjał ludzki i materialny, współpracujące z samorządem;
5. Zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny;
6. Sprawnie działająca baza edukacyjna;
7. Dostęp do specjalistów w instytucjach pomocy społecznej;
8. Opracowane i realizowane lokalne programy na rzecz wspierania społeczności lokalnej.

2. Słabe strony

1. Wyuczona bezradność i roszczeniowość - uzależnienie się rodzin od pomocy instytucjonalnej;
2. Brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów;
3. Niechęć do udziału w zajęciach edukacyjnych, grupach wsparcia i innych inicjatywach podnoszących kompetencje i umiejętności;
4. Brak instytucji prowadzących terapię rodzin znajdujących się w kryzysie;
5. Niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia/mieszkań socjalnych;
6. Niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny, dostosowanych do pojawiających się potrzeb społecznych;
7. Brak rodzin wspierających;
8. Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych;

3. Szanse

1. Rozwój form zabezpieczenia społecznego rodzin z dziećmi;
2. Prawodawstwo umożliwiające podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu;
3. Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na szkolenie beneficjentów pomocy społecznej;
4. Realizacja programów współfinansowanych z EFS;
5. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej;
6. Wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców;
7. Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzaniem budżetem domowym.

4. Zagrożenia

1. Wzrost dysfunkcyjności rodzin – uzależnienia członków rodzin, patologiczne zachowania wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm;
2. Kryzys rodziny – zanik więzi i wartości rodzinnych;
3. Eurosieroctwo;
4. Niekorzystne prognozy demograficzne - starzenie się społeczeństwa;
5. Emigracje zarobkowe;
6. Wzrost kosztów utrzymania rodzin.

IV. ZADANIA PROGRAMU

1. Cel główny

Wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

2. Cele szczegółowe

Cel szczegółowy 1.

Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny

Zadania:

1. Zapewnienie dostępu do lokalnego systemu poradnictwa i edukacji dla rodzin, służącego rozpoznawaniu zagrożeń dysfunkcjami;
2. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami;
3. Prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych, w tym zapewnienie opieki świetlicowej dzieciom z niepełnosprawnością;
4. Ochrona dzieci i młodzieży przed uzależnieniami, przemocą w rodzinie, przestępczością.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba udzielonych porad dla rodzin;
- liczba spotkań/ programów / projektów edukacyjnych, socjalnych, prozdrowotnych i kulturalno-rozrywkowych;
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach / programach / projektach edukacyjnych, socjalnych, prozdrowotnych i kulturalno-rozrywkowych;
- liczba rodzin monitorowanych / objętych wsparciem instytucjonalnym;
- liczba działających placówek wsparcia dziennego;
- liczba uczestników placówek wsparcia dziennego.

Rezultaty:

- zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z dziećmi;
- wzrost świadomości rodziców w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich;
- poprawa warunków funkcjonowania dzieci w środowisku rodzinnym i lokalnym;
- zapewnienie opieki dzieciom o szczególnych potrzebach;
- zapobieganie patologiom wśród dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy 2.

Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Zadania

1. Pomoc instytucjonalna dla rodzin wymagających wsparcia;
2. Rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów rodzinnych;
3. Rozwiązywanie problemów związanych z przemocą w rodzinie;
4. Inspirowanie i wspieranie społecznej aktywności na rzecz rodziny.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną i wsparciem asystenta rodziny;
- liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej i świadczeń społecznych;
- liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia Zespołu Interdyscyplinarnego;
- liczba rodzin/osób korzystających ze specjalistycznej pomocy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- liczba realizowanych programów i projektów pracy z rodziną.

Rezultaty:

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny;
- poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków;
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków;
- zwiększenie dostępności i skuteczności działań podejmowanych przez instytucje wspierające rodziny.

Cel szczegółowy 3.

Integracja działań podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi

Zadania

1. Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych / inicjatyw lokalnych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym w rodzinie;
2. Współpraca instytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów rodzin pozostających w kryzysie;
3. Organizowanie szkoleń /konferencji /seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
4. Rozpowszechnianie informacji o zakresie instytucjonalnego wsparcia na rzecz lubartowskich rodzin.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba opracowanych i zrealizowanych programów lokalnych przez instytucje zajmujące się problemami rodzin dysfunkcyjnych;
- liczba podjętych inicjatyw lokalnych na rzecz rodziny;
- liczba współpracujących instytucji wspierających rodzinę.

- liczba zorganizowanych szkoleń /konferencji /seminariów /spotkań służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom;
- liczba przeszkolonych pracowników, specjalistów, asystentów rodziny;
- liczba i forma rozpowszechnionych informacji w zakresie wsparcia instytucjonalnego lubartowskich rodzin.

Rezultaty:

- zwiększenie aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny;
- zintegrowanie działań różnorodnych podmiotów wspierających rodzinę;
- skoordynowanie pomocy socjalnej i poradniczej skierowanej do rodzin dysfunkcyjnych;
- wzrost kompetencji osób świadczących specjalistyczną pomoc rodzinom dysfunkcyjnym;
- zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny.

V. WDRAŻANIE PROGRAMU

1. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu są:

- samorząd lokalny;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubartowie;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie;
- placówki oświatowe;
- organizacje pozarządowe.

2. Harmonogram działań

Harmonogram działań Programu przewiduje ciągłość realizacji wyznaczonych celów w całym okresie jego wdrażania, w latach 2020-2022. Określa on poszczególne zadania, sposób ich realizacji oraz wskazuje realizatorów. Zakłada jednocześnie możliwość modyfikacji i dostosowania działań na rzecz wspierania lubartowskich rodzin, w zależności od zapotrzebowania.

3. Źródła finansowania Programu

Część działań Programu stanowią zadania statutowe jego realizatorów i nie wymagają dodatkowych nakładów finansowych. W realizacji pozostałych zadań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na osiągnięcie założonych celów. Środki na realizację Programu będą pochodzić z:

- środków własnych gminy;
- z dotacji budżetu państwa;
- ze środków pozabudżetowych.

4. Monitoring Programu

Program będzie koordynowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą potrzeby, ukierunkują dalsze działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w Programie.

Nadzór nad realizacją Programu będzie sprawował Burmistrz Miasta Lubartów i stosownie do art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku, będzie składał Radzie Miasta Lubartów sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.